SMART DELTA DRECHTSTEDEN

slim · samen · vooruit

UITVOERINGS-PROGRAMMA EN BEGROTING

2026

Gemeente Alblasserdam

Papendrecht

Gemeente Sliedrecht

Hendrik-Ido-Ambacht

Dordrecht

Gemeente Hardinxveld-Giessendam

Gemeente Zwijndrecht

INLEIDING

Het jaar 2026 markeert een belangrijk keerpunt voor de regio Drechtsteden. We staan voor grote opgaven en fundamentele veranderingen. De woningmarkt zit op slot, onze infrastructuur slibt dicht en de energietransitie wordt belemmerd door netcongestie. Ondertussen zien we dat de brede welvaart in onze regio onder druk staat: op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid blijven we achter bij de rest van Nederland. Deze uitdagingen kunnen we alleen gezamenlijk aangaan.

Nieuw in het uitvoeringsprogramma en de begroting zijn de thema's groen en blauw. Daarnaast zijn drie tijdelijke taskforces opgenomen:

- de Taskforce Bouwen, die zorgt dat plannen daadwerkelijk leiden tot nieuwe woningen en dat de regionale afspraken worden nagekomen;
- de Taskforce Bereikbaarheid, die het Doorstroomplan uitvoert zodat de regio bereikbaar blijft tijdens langdurige onderhoudswerkzaamheden aan wegen, tunnels en bruggen;
- en de Taskforce Netcongestie, die kennis en kracht bundelt om te voorkomen dat bedrijven en woningbouwprojecten stilvallen doordat het elektriciteitsnet vol zit.

Deze taskforces zijn geen nieuwe vergaderstructuren, maar concrete uitvoerorganen en tijdelijke hulpconstructies die de samenwerking versterken en belemmeringen wegnemen

In 2026 brengen we de woningbouwopgave in beweging: plannen die jarenlang op de plank lagen, worden aangepakt. Gemeenten en corporaties leggen zich vast op regionale afspraken, terwijl de taskforce Bouwen de blokkades wegneemt en zorgt dat nieuwe woningen daadwerkelijk gebouwd worden.

Tegelijkertijd houden we de regio bereikbaar. Met station Dordrecht Leerpark, een versterkte waterbus en de aanleg van snelfietsroutes brengen we het Doorstroomplan tot leven. De taskforce Bereikbaarheid zorgt dat dit niet alleen plannen blijven, maar concrete verbeteringen oplevert, juist in de jaren waarin onderhoud aan wegen en bruggen de druk verder opvoert.

Waar de woningbouw en bereikbaarheid afhankelijk zijn van een betrouwbaar energiesysteem, zetten we met de taskforce Netcongestie vol in op de energietransitie. We versterken de lokale opwek, versnellen de warmtetransitie en helpen inwoners en bedrijven met energiebesparing en duurzame mobiliteit. Zo zorgen we dat onze economie kan groeien en onze wijken kunnen verduurzamen, ook als het stroomnet zijn grenzen bereikt.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	2
Programma Bouwen en Wonen	4
Programma Ruimtelijke Ordening	6
Programma Werken en Economie	7
Programma Bereikbaarheid en Mobiliteit	9
Programma Energietransitie	11
Regionale Investeringsagenda	13
Regio Deals	15
Public Affairs, Communicatie en Evenementen	16
Begroting	17

Ondertussen bouwen we aan de economie van de toekomst. De maritieme maakindustrie staat centraal in het Toekomstpact De Witt, waarin we investeren in innovatie, verduurzaming van de scheepvaart, ruimte op bedrijventerreinen en de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Jongeren en werkenden krijgen nieuwe kansen, bedrijven krijgen ruimte om te vernieuwen, en onze regio profileert zich sterker als maritieme topregio.

Dit alles vindt plaats in een regio die ook investeert in leefomgeving en klimaat. Vanuit het programma Ruimtelijke Ordening werken we aan een regionaal landschapspark, de Rivier als Getijdenpark XL en een aanpak van waterveiligheid, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid. We combineren woningbouw, energie en natuur, zodat onze regio aantrekkelijk en toekomstbestendig blijft.

De Regio Deals geven ons daarbij extra slagkracht. De tientallen projecten die nu lopen, leveren al concrete resultaten op en worden verbonden aan onze Regionale Investeringsagenda. Daarmee ontstaat één koers en één verhaal, waarin losse projecten samen een samenhangend geheel vormen dat de brede welvaart versterkt.

“MET DE BEGROTING 2026 ZETTEN WE EEN DUIDELIJKE STAP VAN PLANNEN NAAR DOEN. ONZE REGIO KIEST VOOR VERSNELLING.”

UITVOERINGSPROGRAMMMA

In dit uitvoeringsprogramma lichten we onze plannen en ontwikkelingen op de programma’s, de Regionale Investeringsagenda (RIA) en de Regio Deals toe. Het is daarmee meer dan een financieel kader. Het is de start van een nieuwe manier van werken, met taskforces die de versnelling aanjagen, met concrete projecten die zichtbaar resultaat opleveren. En met de ontwikkeling van de RIA leggen we de fundamenten voor de toekomst. Zo wordt 2026 het jaar waarin we met meer focus en samenwerking laten zien dat de Drechtsteden in staat zijn grote doorbraken te realiseren in wonen, bereikbaarheid, energie, economie en leefomgeving. Een regio die niet wacht, maar bouwt aan de toekomst.

PROGRAMMA **BOUWEN EN WONEN**

De regio kiest ervoor om vol in te zetten op meer bouwen, sneller bouwen en anders bouwen. De uitvoeringskracht wordt versterkt met extra projectteams, inhoudelijke kennis en sterk opdrachtgeverschap. En we bundelen de strategische denkkracht: kennis van zowel wonen als bouwen wordt samengebracht om de opgave daadwerkelijk te versnellen. Samen kiezen en uitvoeren, betekent bouwen voor de toekomst van al onze inwoners.

KOERSDOCUMENT

Waar jarenlang de samenwerking stagneerde door wantrouwen en het uitblijven van woningbouwafspraken, ligt er nu een regionaal koersdocument dat bestuurlijk is omarmd. Daarmee is voor het eerst sinds lange tijd een stevige basis gelegd om samen verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering.

Het koersdocument vraagt van gemeenten en corporaties dat zij in 2025 concreet in beeld brengen welke veranderingen nodig zijn om aan de gezamenlijke doelen te voldoen. Hiervoor wordt begin 2026 een woontop georganiseerd. Dit mondt in het voorjaar van 2026 uit in nieuwe afspraken waarin de regionale opgave wordt vertaald naar de bijdrage per gemeente en concrete afspraken over welke projecten en initiatieven wel en niet opgepakt worden. Daarmee krijgt regionale solidariteit daadwerkelijk vorm. Gemeenten die achterblijven, worden ondersteund of aangesproken; vrijblijvendheid is voorbij.

De komende jaren staat de realisatie centraal. Er liggen (onherroepelijke) plannen voor zo'n 12.000 woningen, maar de uitvoering stokt. We brengen wonen en bouwen bestuurlijk en ambtelijk weer bij elkaar en versterken de bouw- en versnellingstafel. We richten een taskforce bouwen in die belemmeringen wegneemt en de grootste projecten doorzet tot daadwerkelijke oplevering. Deze taskforce adviseert ook over het parallel plannen van procedures, zodat de doorlooptijd wordt verkort.

VOLKSHUISVESTINGSPROGRAMMA

Een belangrijk doel is het realiseren van een gezamenlijk volkshuisvestingsprogramma. Dat betekent dat we regionaal toewerken naar twee derde betaalbaar woningaanbod, waarvan dertig procent sociaal, met eenduidige definities. Gemeenten en corporaties maken bindende afspraken over hoe dit wordt gerealiseerd, ook als dat vraagt om het aanpassen van bestaande plannen die te langzaam tot uitvoering komen. De borging van de uitvoering is onderdeel van deze afspraken.

DOELGROEPENBELEID

Naast kwantiteit richten we ons ook op doelgroepen. Gezamenlijk trachten we de verdeling van aandachtsgroepen, zoals statushouders, mensen met een zorgvraag, woonwagenbewoners en arbeidsmigranten, evenredig over de gemeenten te laten plaatsvinden. Daarmee wordt voorkomen dat de verantwoordelijkheid op enkele plekken neerkomt. Ook werken gemeenten, corporaties en zorgaanbieders stapsgewijs aan een gezamenlijke structuur waarin wonen, welzijn en zorg met elkaar verbonden zijn.

Om versnelling en gelijkheid te bereiken, werken we toe naar een regionale huisvestingsverordening inclusief de regio Alblasserwaard, inclusief urgentieverordening, en uniforme instrumenten die in de hele regio gelden. Dit voorkomt concurrentie en shopgedrag en zorgt dat investeringen van corporaties en ontwikkelaars op de juiste plekken landen. De kritische succesfactoren voor deze opgave zijn helder. Er moet een eerlijke verdeling van zoet en zuur komen, waarbij financiële compensatie tussen gemeenten wordt verkend.

“WE WERKEN TOE NAAR TWEE DERDE BETAALBAAR WONINGAANBOD, WAARVAN DERTIG PROCENT SOCIAAL, MET EENDUIDIGE DEFINITIES.”

PROGRAMMA **RUIMTELIJKE ORDENING**

De regio kiest voor een actieve en samenhangende aanpak van de ruimtelijke ordening. De ruimtelijke agenda koppelen we aan de grote transities in wonen, energie, economie en mobiliteit, en leggen zo de basis voor een toekomstbestendige, gezonde en aantrekkelijke regio.

RUIMTELIJKE STRATEGIE EN REGIONALE INVESTERINGSAGENDA

Met de Ruimtelijke Strategie hebben we onze gezamenlijke ambities vastgelegd en beschikken we over één gedeeld verhaal richting andere overheden en partners. Deze strategie vormt de basis voor de eerste Regionale Investeringsagenda (RIA), waarin de grote ruimtelijke keuzes vertaald worden naar uitvoering. Het programma Ruimtelijke Ordening levert met beleidsintegratie en gebiedsopgaven een grote bijdrage aan de totstandkoming van de RIA. De vorming van de RIA is in de begroting opgenomen onder dit programma.

OPGAVE GROEN EN BLAUW

In het programma Ruimtelijke Ordening vormt de opgave Groen en Blauw de paraplu voor diverse ontwikkelingen en vraagstukken. Met het Landschapspark en Rivier als Getijdenpark XL versterken we de leefbaarheid en maken we ruimte voor bewegen, ontmoeten en klimaatadaptatie. Tegelijk pakken we de wateropgaven aan in nauwe samenwerking met het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden, waterschappen en ministeries.

Daarbij staan thema's centraal als waterveiligheid, het omgaan met extremen van droogte en wateroverlast, beschikbaarheid van drinkwater, buitendijks bouwen en bodemdaling. Deze vraagstukken worden nadrukkelijk gekoppeld aan herstructurering en verduurzaming van de regio.

ROLLEN IN DE REGIO

De regio neemt hierin verschillende rollen op zich. Bovenregionaal agenderen we onze ambities bij provincie, Rijk en Europa. Regionaal coördineren en ontwikkelen we samen, lokaal stimuleren en faciliteren we gemeenten bij de uitvoering. Daarmee vergroten we de impact van onze inzet en zorgen we dat plannen niet op papier blijven, maar leiden tot tastbare resultaten in de leefomgeving.

PROGRAMMA **WERKEN EN ECONOMIE**

De regio kiest voor focus en gezamenlijke uitvoering op de economie. Onze inzet is om versnippering in organisatiestructuren en loketten achter ons te laten.

TOEKOMSTPACT DE WITT

De Drechtsteden kennen een grote diversiteit aan sectoren, maar de (maritieme) maakindustrie is en blijft onze economische motor. Bedrijven hebben behoefte aan zekerheid over bereikbaarheid, voldoende woningen voor medewerkers, energiezekerheid en een voorspelbare overheid. Daarom werken we vanuit het Toekomstpact De Witt, waarin overheid, onderwijs en bedrijfsleven samen uitvoering geven aan de regionale economische strategie. Met het Toekomstpact De Witt en de uitvoering van de investeringsagenda zorgen we dat de regio zich ontwikkelt tot een toekomstbestendige, innovatieve en concurrerende maritieme topregio. We zetten door op verduurzaming, innovatie, ruimte voor bedrijvigheid en menselijk kapitaal. Daarmee versterken we onze economie, borgen we brede welvaart en zorgen we dat de Drechtsteden aantrekkelijk blijven voor bedrijven, werknemers, studenten en inwoners.

De komende tien jaar investeren we gezamenlijk in een breed pakket aan projecten. Met de investeringsagenda die aan het Toekomstpact is gekoppeld, pakken we de regionale opgaven gebiedsgericht aan. Deze agenda heeft een omvang van 1 à 2 miljard euro en wordt gerealiseerd in nauwe samenwerking met provincie, Rijk en Europa. Het gaat om concrete projecten op vier sporen:

1. Verduurzaming van de scheepvaart
2. Innovatie en concurrentiekracht
3. Ruimtelijke infrastructuur
4. Vitale arbeidsmarkt.

VERDUURZAMING VAN DE SCHEEPVAART

We werken aan de verduurzaming van de scheepvaart door te investeren in klimaatneutrale en circulaire scheepsbouw, walstroomvoorzieningen, batterij- en waterstofinfrastructuur en de ontwikkeling van een batterijpool voor de binnenvaart. Via samenwerkingen als de Refit Alliantie en de Smart Shipping Hub wordt deze verduurzaming in de praktijk gebracht en gekoppeld aan Europese en nationale financieringsstromen.

INNOVATIE EN CONCURRENTIEKRACHT

Op het vlak van innovatie en concurrentiekracht verbinden we bedrijven en kennisinstellingen om nieuwe proposities te ontwikkelen. Via fieldlabs zoals Smart Campus Leerpark en initiatieven als de Werf van de Toekomst werken we aan digitalisering, dual-use toepassingen en slimme productiemethoden. Samen met partners als Hi Delta,

Innovation Quarter en YES!Delft zetten we consortia op die projecten indienen binnen het Maritiem Masterplan en de Sectoragenda Maritieme Maakindustrie. Zo houden we onze industrie concurrerend en toekomstbestendig.

RUIMTELIJKE INFRASTRUCTUUR

We investeren ook in ruimtelijke infrastructuur. Dat betekent voldoende ruimte voor bedrijven met toegevoegde waarde voor onze maritieme clusters. We herontwikkelen en benutten bestaande terreinen beter, met een focus op natte bedrijventerreinen en havenlocaties. Voorbeelden zijn de ontwikkeling van de Merwedehavens, de herontwikkeling van het Nedstaalterrein en IHC Kinderdijk en de verdere opbouw van Smart Campus Leerpark met de Maakfabriek en een vernieuwde Duurzaamheidsfabriek. Deze plekken bieden ruimte voor bedrijven én voor innovatie en talentontwikkeling.

“WE HERONTWIKKELEN EN BENUTTEN BESTAANDE TERREINEN BETER, MET EEN FOCUS OP NATTE BEDRIJVENTERREINEN EN HAVENLOCATIES.”

VITALE ARBEIDSMARKT

Daarnaast bouwen we aan een vitale arbeidsmarkt. Het Werkcentrum Drechtsteden vormt het hart van de arbeidsmarktstrategie, waar overheid, onderwijs en werkgevers samenkomen om instroom, doorstroom en duurzame inzetbaarheid te organiseren. Via het Talentenfonds stimuleren we scholing en bijscholing en met partners in het onderwijs ontwikkelen we programma’s die jongeren en zijinstromers verbinden aan kansrijke sectoren als de maritieme industrie, bouw en techniek, zorg en logistiek. Jongeren maken via projecten en evenementen zoals het Studentenfestival vroeg kennis met techniek en de beroepen van de toekomst.

VERSTERKEN SAMENWERKING

We versterken de samenwerking tussen ROM-D, Smart Delta Drechtsteden en Smart Delta & Partners en geven ieder een duidelijke rol en resultaatverantwoordelijkheid. Zo voorkomen we doublures en maken we samen tempo.

PROGRAMMA

BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT

De regio kiest voor een stevige gezamenlijke aanpak van mobiliteit. Onze inzet is helder: we voeren het Doorstroomplan Drechtsteden uit, versterken dit met een Taskforce Bereikbaarheid en zetten doorbraken in gang die de regio bereikbaar houden tijdens de jarenlange werkzaamheden én een stevig fundament leggen voor de toekomst.

DOORSTROOMPLAN DRECHTSTEDEN & TASKFORCE BEREIKBAARHEID

De A15 en A16 behoren tot de drukste snelwegen van Nederland en de komende tien jaar zorgen werkzaamheden aan dertien bruggen, wegen en tunnels in onze regio en daarbuiten voor langdurige hinder. Zonder aanvullende maatregelen komt de bereikbaarheid van de regio en de concurrentiepositie van onze bedrijven ernstig in gevaar. Om dit te doorbreken richten we een Taskforce Bereikbaarheid op. Deze taskforce zorgt voor versnelling in de uitvoering, versterkt de regionale lobby en bewaakt dat we met één boodschap optreden richting Rijk en provincie. Samen met ondernemers brengen we de economische schade van files en onderhoudswerkzaamheden in beeld en stellen we scherpe prioriteiten vast. Daarmee vergroten we de kans dat de noodzakelijke investeringen ook daadwerkelijk loskomen.

Het Doorstroomplan Drechtsteden vormt hierbij de leidraad. Dit plan brengt de grootste knelpunten, economische schade en oplossingsrichtingen in kaart. De projecten die daarin zijn benoemd, zoals de ontwikkeling van station Campus Leerpark, robuuster openbaar vervoernetwerk en de aanleg van hoogwaardige snelfietsroutes geven richting aan onze gezamenlijke inzet. De komende periode zetten we deze projecten door en zorgen we dat ze ook daadwerkelijk op straat zichtbaar worden.

STATION CAMPUS LEERPARK

We realiseren station Campus Leerpark, zodat onderwijsinstellingen, ziekenhuis en bedrijven beter bereikbaar worden. Tegelijkertijd behouden en versterken we de waterbus als cruciale verbinding in een periode

waarin de bruggen en tunnels vaak niet beschikbaar zullen zijn. Een extra halte in Hardinxveld-Giessendam moet bovendien zorgen voor een verbinding met Gorinchem, waarmee we de druk op de A15 verder verlichten.

OPENBAAR VERVOERNETWERK

Daarnaast werken we aan een robuuster openbaar vervoernetwerk, onder meer door de pilot publieke mobiliteit voort te zetten. Hiermee benutten we lege stoelen in doelgroepenvervoer in de daluren als aanvulling op het reguliere OV en onderzoeken we de mogelijkheden voor een regionaal vervoersbedrijf. Zo creëren we meer capaciteit zonder fors hogere kosten.

HOOGWAARDIGE SNELFIETSROUTES

We investeren tegelijkertijd in betere fietsverbindingen. Met hoogwaardige snelfietsroutes langs de A15 en A16 zorgen we dat korte afstanden vaker per fiets worden afgelegd. Daarmee ontlasten we de snelwegen, verbinden we woonwijken met werklocaties en onderwijscentra en maken we de fiets een aantrekkelijk alternatief voor de auto.

REGIONALE MOBILITEITSHUBS

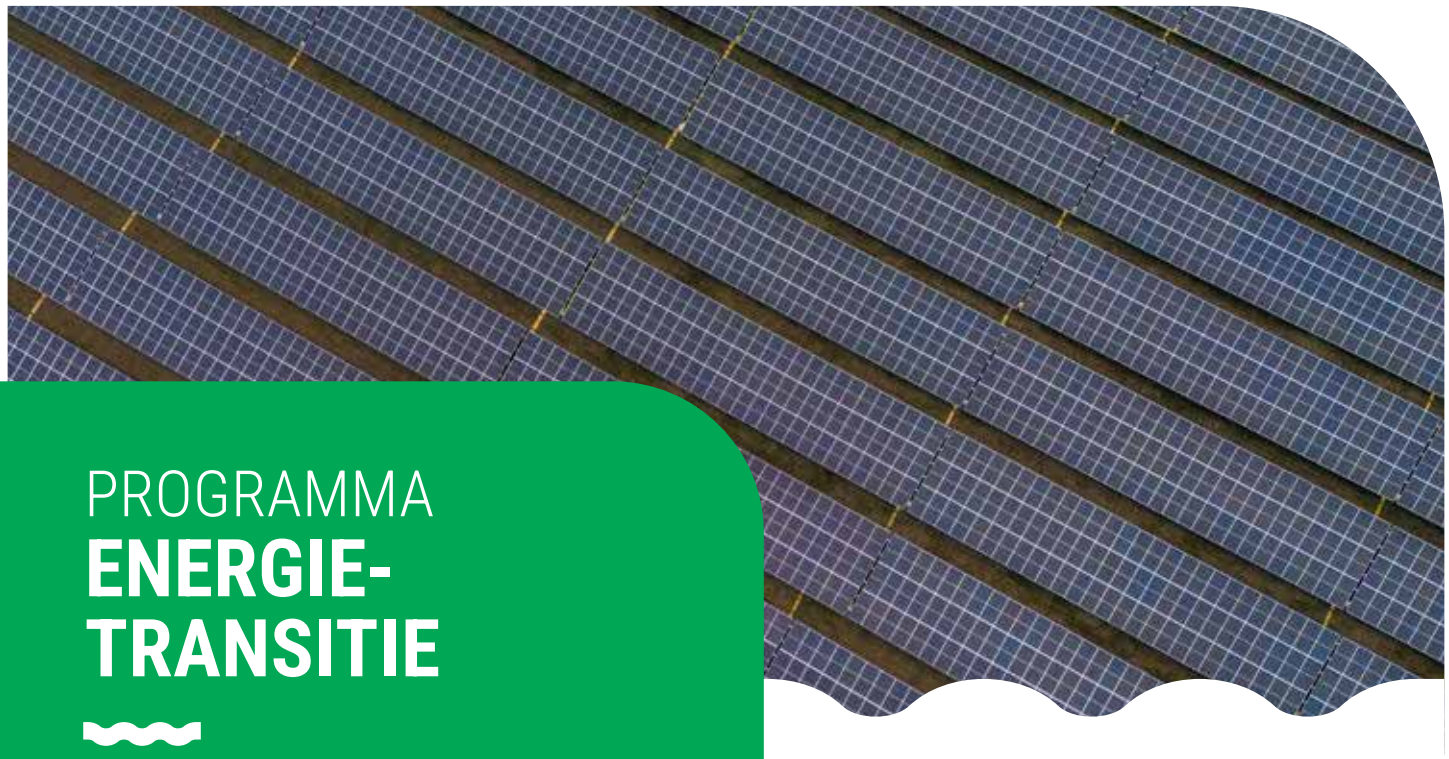
Ook regionale mobiliteitshubs worden ontwikkeld, waar reizigers eenvoudig overstappen van auto op trein, bus of fiets. Bij gebiedsontwikkeling hanteren we het STOMP-principe. Nieuwe woningen bouwen we zoveel mogelijk rond OV-knooppunten, met passende (lagere) parkeernormen op basis van actuele inzichten. Hierdoor komt ruimte vrij voor lopen, fietsen en een aantrekkelijke leefomgeving.

“ZONDER AANVULLENDE MAATREGELEN KOMT DE BEREIKBAARHEID VAN DE REGIO EN DE CONCURRENTIE-POSITIE VAN ONZE BEDRIJVEN ERNSTIG IN GEVAAR.”

VERSTERKEN SAMENWERKING

We versterken de samenwerking met ondernemers en omliggende gemeenten zoals Molenlanden en de Alblasserwaard. We ondersteunen de doorgroei van de innovatietafel Bereikbaarheid tot een vast platform waar overheid en bedrijfsleven samen werken aan oplossingen.

PROGRAMMA ENERGIE-TRANSITIE

De regio kiest voor voortgang en versnelling in de energietransitie. De inzet is ambitieus maar noodzakelijk. Met de Taskforce Netcongestie, de uitvoering van de warmteprogramma's, stevige energiebesparingsprogramma's en investeringen in het energiesysteem zorgen we dat onze regio bestand is tegen de groeiende druk op het netwerk. Zo willen we duurzame energie beschikbaar en betaalbaar houden, stilstand in de woningbouw en economie voorkomen en zetten we stappen richting een klimaatneutrale regio in 2050.

TASKFORCE NETCONGESTIE

Al jaren werken gemeenten, corporaties, bedrijven en partners intensief samen, maar de urgentie is de afgelopen periode fors toegenomen. Sinds december 2024 is voor een groot deel van de regio netcongestie afgekondigd. Dit maakt duidelijk dat het energiesysteem tegen zijn grenzen aanloopt en dat uitstel geen optie meer is. Daarom is de Taskforce Netcongestie opgericht, waarin kennis, regie en public affairs worden gebundeld om versnelling te realiseren en onze gezamenlijke belangen krachtig te vertegenwoordigen.

ROBUUST DECENTRAAL ENERGIESYSTEEM

Onze opgave is helder: we bouwen aan een robuust decentraal energiesysteem dat duurzame energie betaalbaar en beschikbaar houdt voor inwoners en bedrijven. Daarmee dragen we bij aan bestaanszekerheid, versterken we het vestigingsklimaat en leveren we een bijdrage aan de nationale klimaatdoelen en de afspraken uit de Regionale Energiestrategie 1.0. De uitvoering richt zich op sporen die elkaar versterken.

WARMTETRANSITIE

Ten eerste de warmtetransitie waarmee we stap voor stap richting een aardgasvrije regio in 2050 werken; via het versnellingsprogramma 'Drechtsteden 100% Aardgasvrij' en de warmteprogramma's die in 2025 zijn vastgesteld. We werken aan meer bewustzijn en draagvlak bij bewoners en bedrijven. Daarbij zetten we in op het grootschalig aansluiten van woningen op een warmtenet, zodat de druk op het elektriciteitsnet wordt verlicht en maatschappelijke kosten lager uitvallen.

ENERGIEBESPARING EN DUURZAME MOBILITEIT

Daarnaast zetten we stevig in op energiebesparing en duurzame mobiliteit. Met collectieve ontzorgings-programma's ondersteunen we woningeigenaren, VvE's en bedrijven bij verduurzaming en isolatie. Energiebesparing verkleint de vraag, beperkt de druk op het netwerk en maakt de overstap naar duurzame alternatieven haalbaar. Dit

gebeurt o.a. via wijkgerichte aanpakken, gekoppeld aan de warmteprogramma's en de lokale uitvoeringsplannen. Om invulling te geven aan duurzame mobiliteit werken we aan hoogwaardige snelfietsroutes en regionale mobiliteitshubs.

ENERGIESYSTEEM EN OPWEK

Het derde spoor is het energiesysteem en opwek. We werken aan de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet, maar weten dat dit veel tijd en geld kost. Daarom zoeken we tegelijkertijd naar manieren om het bestaande net slimmer en efficiënter te gebruiken. We brengen opwek en verbruik zoveel mogelijk lokaal bij elkaar en stimuleren initiatieven die bijdragen aan balans in het systeem. Tegelijkertijd realiseren we extra duurzame opwek, zodat we uiterlijk in 2030 gezamenlijk 0,37 TWh produceren.

VERSTERKEN SAMENWERKING

Communicatie en samenwerking lopen als rode draad door al deze activiteiten heen. We vertellen een eerlijk en transparant verhaal over de keuzes die we maken en de effecten die dit heeft op inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Omdat we deze opgave alleen het hoofd kunnen bieden met de hulp van onze partners, versterken we de samenwerking met HVC, Stedin, woningcorporaties en ondernemers én geven we invulling aan een duidelijke faciliterende regiefunctie met één aanspreekpunt voor partners. Daarmee versnellen we de uitvoering en verbeteren we onze onderhandelingspositie richting Rijk en provincie.

"WE BOUWEN AAN EEN ROBUUST DECENTRAAL ENERGIESYSTEEM DAT DUURZAME ENERGIE BETAALBAAR EN BESCHIKBAAR HOUDT VOOR INWONERS EN BEDRIJVEN."

REGIONALE INVESTERINGSAGENDA

De Ruimtelijke Strategie is de opmaat voor een Regionale Investeringsagenda (hierna te noemen: RIA) met een gebiedsgericht projectenportfolio. Het gaat om projecten van regionaal belang en impact die bepalend zijn voor het toekomstperspectief van een Gezonde Maritieme Delta. Hiermee bouwen we voort op het succes van de Regio Deals. Oftewel, we gaan regionaal samenwerken aan strategische projecten en laten daarmee aan het Rijk, provincie en andere partners duidelijk zien dat we serieus zijn in het doorvertalen van onze strategie naar actie. En bovenal leggen we focus op wat écht nodig is.

De komende jaren werken we aan vijf integrale gebiedsopgaven die de kern van de regionale samenwerking vormen (zie kader). De regio verbindt deze opgaven gebiedsgericht en combineert thema's slim, zodat schaarse ruimte optimaal wordt benut. Waar woningbouw, infrastructuur, economie en groen elkaar raken, ontstaan juist kansen door de integraliteit van de aanpak.

5 INTEGRALE GEBIEDSOPGAVEN

1. We ontwikkelen de regionale spoorzones langs de Oude Lijn en de MerwedeLingelijn, zodat woningbouw, voorzieningen en bereikbaarheid hand in hand gaan.
2. Met de Drechtstedenring bouwen we (in samenwerking met ketenpartners als provincie en ProRail) aan een fijnmazig OV-netwerk met mobiliteitshubs die een snelle overstap mogelijk maken van auto naar trein, bus, fiets of deelvervoer.
3. In de regionale maritieme clusters verbinden we bedrijven, kennisinstellingen en overheden om ruimte, kennis en innovatie te combineren en zo de economische kracht van de regio te versterken.
4. Met het regionale landschapspark creëren we een groene ruggengraat waar waterveiligheid, natuurontwikkeling en recreatie samenkomen.
5. Tot slot bouwen we aan een robuust decentraal energiesysteem, dat energie betaalbaar en beschikbaar houdt en onze klimaatdoelen dichterbij brengt.

RIA: FOCUS EN HELDERE KEUZES

Het opstellen en uitvoeren van de RIA vraagt om heldere keuzes: niet alles kan overal en niet alles kan tegelijk. Daarom stellen we prioriteiten, maken we afspraken met onze triple helix partners en zorgen we dat regionale ambities lokaal worden geborgd in omgevingsvisies, beleidsplannen en bestuurlijke akkoorden. Een RIA is een instrument voor het aanbrengen van focus op benodigde investeringen om de regio leefbaar en competitief te houden. Hiertoe worden verschillende bovenlokale projecten, plannen, programma's en geldstromen (zowel publiek als privaat) met elkaar verbonden zodat deze elkaar versterken.

Omdat een RIA geen nieuw beleid introduceert, moet er een basis liggen van een gedeeld perspectief en een vorm van samenwerking. De Ruimtelijke Strategie Drechtsteden is die sterke basis. De RIA wordt ook gezien als de opvolger van onze Regio Deals Drechtsteden-Gorinchem die op dit moment lopen en bevat elementen uit de verschillende regionale programmalijnen.

"HET OPSTELLEN EN UITVOEREN VAN DE RIA VRAAGT OM HELDERE KEUZES: NIET ALLES KAN OVERAL EN NIET ALLES KAN TEGELIJK."

Door de Regio Deals, de regionale programmalijnen en de Ruimtelijke Strategie bij elkaar te brengen, zorgen we dat projecten niet op zichzelf staan, maar onderdeel zijn van een samenhangend programma gericht op doorbraken in brede welvaart. Daarmee creëren we focus, vergroten we de uitvoeringskracht en maken we de regio aantrekkelijker voor verdere investeringen vanuit provincie, Rijk en Europa.

PLANNING

De RIA wordt in de eerste helft van 2026 opgesteld, zodat na de zomer besluitvorming kan plaatsvinden. In maart wordt een position paper over de RIA opgeleverd voor de gemeenten, zodat dit meegenomen kan worden bij de collegevorming per gemeente.

REGIO DEALS

De regio Drechtsteden–Gorinchem werkt met twee Regio Deals die samen een stevige impuls geven aan de brede welvaart.

EERSTE REGIO DEAL

De eerste deal omvat 20 projecten met een totale investering van ruim 45 miljoen euro, waarvan 22,5 miljoen rijksbijdrage. Deze loopt tot eind 2026 en heeft al tastbare resultaten opgeleverd, zoals de verplaatsing van Peute naar het Nedstaalterrein in Alblasserdam, de nieuwe buitenruimte aan de Noordkade en de bodemsanering aan de Noordoevers in Hendrik-Ido-Ambacht, de kade aan het Veerplein in Zwijndrecht en de ontwikkeling van het iLab in Gorinchem. Ook is met deze deal het triple helix netwerk in de regio aanzienlijk versterkt.

KOPPELING RIA

De opbrengsten uit beide deals nemen we nadrukkelijk mee bij het opstellen van de Regionale Investeringsagenda (RIA). De Regio Deals vormen zo niet alleen een financiële impuls, maar ook een inhoudelijk vliegwiel. Ze versterken de samenwerking tussen gemeenten, onderwijs en bedrijfsleven, versnellen de uitvoering en leveren resultaten op die zichtbaar zijn in de leefomgeving. Met de koppeling aan de RIA zorgen we dat deze energie wordt vastgehouden en doorgezet, zodat de regio blijvend profiteert.

TWEEDE REGIO DEAL

Met deze energie is een tweede Regio Deal aangevraagd en toegekend. Deze loopt tot eind 2028, omvat 28 projecten en vertegenwoordigt een investering van ruim 50 miljoen euro, waarvan 25 miljoen rijksbijdrage. Waar de eerste deal vooral gericht was op het ruimtelijk en economisch domein, richt de tweede deal zich ook nadrukkelijk op het sociaal domein. Daarmee wordt gewerkt aan thema's als bestaanszekerheid en kansengelijkheid, gezonde en verbonden oevers én inwoners en de toepassing van innovatie voor een duurzame delta.

De deals zijn meer dan losse projecten: zij zijn een motor voor samenwerking en vernieuwing. In de komende jaren sturen we op voortgang, afronding en verantwoording richting het Rijk, maar ook op het versterken van ons regionale netwerk. Dat doen we door structureel bijeenkomsten te organiseren zoals pijlersessies en de Dag van de Regio Deals, door samen met hoger onderwijs en het onderzoeksinstituut Resilient Delta te werken aan monitoring van brede welvaart en door een gezamenlijke leergang multihelix samenwerken vorm te geven. Daarmee zorgen we dat niet alleen projecten resultaat opleveren, maar dat de regio als geheel sterker wordt.

PUBLIC AFFAIRS, COMMUNICATIE EN EVENEMENTEN

De stafteams Public affairs, Communicatie en Evenementen ondersteunen enerzijds de opgaven om hun doelen te bereiken. Anderzijds wordt de expertise van Public affairs over Haagse politieke ontwikkelingen, het beleid en relevante regelingen van de Rijks- en Europese overheid ingebracht om de opgaven en doelen aan te scherpen en te doen aansluiten op ambities van hogere overheden en de bijdrage die de regio daaraan kan leveren.

Voor elk programma worden op maat werkbezoeken, bijeenkomsten en communicatie-interventies ontwikkeld om onze programmadoelen en lobbydoelen bij Rijk en provincie onder de aandacht te brengen. Dit doen we waar mogelijk samen met onze partners. Daarom participeren we ook actief in verschillende regionale netwerken. Public affairs monitort wat in de Tweede Kamer gebeurt en neemt bestuurders hierin mee.

Daarnaast werken de stafteams aan een krachtige positionering van de regio onder de vlag Smart Delta Drechtsteden, als een innovatieve regio die middels hechte samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en onderwijs haar ambities op het gebied van brede welvaart weet te realiseren. De regio wordt gepromoot als een aantrekkelijke regio om te investeren, te wonen, te werken, te studeren en te leven. Via kanalen als nieuwsbrieven, LinkedIn, website, ambassadeursjournaal, persberichten en bijeenkomsten informeren we onze diverse stakeholders, geven we onze successen en kansen een podium en stimuleren zo samenwerkingen.

Een belangrijke mijlpaal in 2026 is natuurlijk de gemeenteraadsverkiezingen waarbij het van groot belang is de nieuwe raden zo snel mogelijk aan te haken op de doelen en het programma van Smart Delta Drechtsteden.

BEGROTING

De begroting 2026 is geheel opnieuw opgebouwd. Elke post is ter discussie gesteld.

Hierbij is, op basis van uitkomsten van het Common Eye proces, voor ruim € 550.000 aan uitgaven in de staande begroting komen te vervallen. Tegelijk is de begroting ook verder losgemaakt van de gemeentelijke begroting van Dordrecht. Een deel van de doorbelastingen bleek namelijk niet of niet juist verwerkt te zijn in de begroting van Smart Delta Drechtsteden.

Het losmaken van de begroting van de gemeente Dordrecht en het corrigeren van onjuistheden leidt in de begroting 2026 tot een correctie van de geraamde uitgaven, die hierdoor met ruim € 365.000 toenemen. Tevens leidt dit tot een correctie op de geraamde inkomsten die toenemen met ruim € 880.000. Daarnaast zijn in de werkbegroting intensiveringen opgenomen met betrekking tot de Taskforce Bouwen (€ 160.000) én de Taskforce Mobiliteit (€ 82.000).

Ook is de coördinatie van de Regio Deals in de begroting verwerkt. Hierbij komt 50% van de lasten ten laste van de Regio Deal gelden, waardoor regionale inzet kan worden versterkt zonder eenzijdig beslag te leggen op de inwonersbijdrage.

Met inbegrip van de bovenstaande correcties en intensiveringen (en met inbegrip van de deelname van nieuwe gemeenten), daalt de inwonerbijdrage van de zeven gemeenten van € 4.866.674 (2025) naar € 3.892.098 (2026). Hiermee wordt met de begroting op de inwonerbijdrage een besparing gerealiseerd van € 974.576 (20,03%).

BIJDRAGE PER GEMEENTE

GEMEENTE	AANTAL INWONERS	BIJDRAGE 2025	BIJDRAGE 2026	BIJDRAGE 2026 T.O.V. 2025
Alblasserdam	20.242	€ 329.922	€ 263.854	79,97%
Dordrecht	122.796	€ 2.001.440	€ 1.600.642	79,97%
Hardinxveld-Giessendam	19.123	€ 311.684	€ 249.268	79,97%
Hendrik-Ido-Ambacht	32.859	€ 535.566	€ 428.316	79,97%
Papendrecht	32.299	€ 526.438	€ 421.016	79,97%
Sliedrecht	26.601	€ 433.567	€ 346.743	79,97%
Zwijndrecht	44.669	€ 728.056	€ 582.259	79,97%

BEGROTING

Tevens wordt met deze begroting invulling gegeven aan de verdienopgave van € 119.826 die in de begroting 2025 nog als risicobedrag was opgenomen.

De rentebaten staan voor € 415.000 in de begroting. Dit bedrag is een raming op basis van de financiële omvang van de middelen en rekenrente. Dat zou een bedrag van ongeveer € 600.000 zijn. Daar is vanaf getrokken een raming van de kassierskosten en de nog niet volledig doorberekende overheadkosten vanuit Dordrecht. € 415.000 is de best mogelijke schatting. Er is nog geen vastgesteld bedrag van de overhead. Er is defensief gerekend om niet meteen een tegenvaller te hebben.

De begroting 2026 leunt qua opzet nog op de systematiek van de afgelopen jaren. De ambitie is om vanaf 2027 wel een meerjarenbegroting op te stellen die meer meeloopt in de opzet en de tijdlijn van lokale P&C producten. Daarmee kan een RIA een goede plek krijgen en is er meer ruimte om projecten en daarmee incidentele financiering in te zetten en maatwerk toe te passen. Ook geeft een meerjarenbegroting meer doorzicht, voorspelbaarheid en sturingsmogelijkheid.

BIJDRAGE GORINCHEM

In de begroting is voor 2026 een incidentele bijdrage van de gemeente Gorinchem opgenomen. Deze bijdrage geldt voor één jaar en heeft een verkennend karakter. Gorinchem participeert in alle programma's van de Drechtsteden, terwijl tegelijkertijd gezamenlijk wordt onderzocht of een structurele samenwerking op alle thema's meerwaarde heeft voor zowel Gorinchem als Smart Delta Drechtsteden.

Daarbij wordt nadrukkelijk meegewogen dat Gorinchem in een andere woonregio en energieregio ligt. Om die reden is voor 2026 gekozen voor een lagere bijdrage dan de theoretische inwonersbijdrage. Over de deelname van Gorinchem vindt in Gorinchem besluitvorming plaats in dezelfde periode als waarin het uitvoeringsprogramma en de begroting van Smart Delta wordt behandeld. De bijdrage van Gorinchem voor 2026 is dus opgenomen onder voorbehoud van bestuurlijke besluitvorming in deze gemeente.

Management & staf	2026	2025
Materiële lasten	€ 354.000	€ 354.000
Overheadbijdrage Smart Delta Drechtsteden	€ 349.000	
Overige materiële middelen	€ 5.000	
Personele lasten	€ 474.296	€ 285.000
Totale Lasten Management & Staf	**€ 828.296**	**€ 639.000**

Public Affairs & lobby	2026	2025
Materiële lasten	€ 94.000	€ 185.000
Personele lasten	€ 297.379	€ 292.000
Totale Lasten Public Affairs & Lobby	**€ 391.379**	**€ 477.000**

Communicatie	2026	2025
Materiële lasten	€ 2.500	€ 2.500
Communicatiemiddelen	€ 2.500	
Personele lasten	€ 283.612	€ 396.000
Totale Lasten communicatie	**€ 286.112**	**€ 398.500**

Evenementen	2026	2025
Materiële lasten	€ 26.000	€ 54.000
Huur locaties, voorzieningen en catering	€ 26.000	
Personele lasten	€ 84.252	€ 140.000
Totale Lasten evenementen	**€ 110.252**	**€ 194.000**

Ruimtelijke ordening	2026	2025
Materiële lasten	€ 115.000	€ 115.000
Deltaprogramma Rijnmond- Drechtsteden & Groenblauwnetwerk	€ 45.000	
Vorming Regionale Investerings Agenda (RIA)	€ 40.000	
Uitvoering ruimtelijke strategie	€ 30.000	
Personele lasten	€ 233.436	€ 240.000
Totale Lasten Ruimtelijke ordening	**€ 348.436**	**€ 355.000**

Bouwen en Wonen	2026	2025

Bouwen en Wonen	2026	2025
Materiële lasten	€ 100.000	€ 70.000
Taskforce Versnelling	€ 50.000	
Externe onderzoeken	€ 30.000	
Overige materiële middelen	€ 20.000	
Personele lasten (inclusief Taskforce Bouwen)	€ 441.000	€ 334.000
Totale Lasten Bouwen en Wonen	**€ 541.000**	**€ 404.000**

Werken en economie	2026	2025
Materiële lasten	€ 815.000	€ 1.000.000
Bijdrage aan B.V. Smart Delta & Partners i.o.	€ 350.000	
Basis exploitatiebijdrage aan Innovation Quarter	€ 200.000	
Human Capitalfonds	€ 100.000	
Bijdrage RMCoE & promotie	€ 50.000	
Ondersteuning EDB (e.a. triple helix platforms)	€ 40.000	
Werkcentrum	€ 35.000	
Techniek promotie	€ 25.000	
City DEAL impact ondernemen	€ 15.000	
Personele lasten	€ 621.148	€ 543.000
Totale Lasten Werken en Economie	**€ 1.436.148**	**€ 1.543.000**

Bereikbaarheid en mobiliteit	2026	2025
Materiële lasten	€ 220.000	€ 220.000
Structurele bijdrage MIRT A15	€ 200.000	
Overige materiële middelen	€ 20.000	
Personele lasten (inclusief Taskforce mobiliteit)	€ 256.952	€ 177.000
Totale Lasten Bereikbaarheid en mobiliteit	**€ 476.952**	**€ 397.000**

Energietransitie	2026	2025
Materiële lasten	€ -	€ -
Personele lasten	€ 622.498	€ 554.000
Totale Lasten Energietransitie	**€ 622.498**	**€ 554.000**

Coördinatie regio deal	2026	2025
Materiële lasten	€ 25.000	€ 30.000
Cofinanciering regio deal	€ 25.000	
Personele lasten	€ 57.330	€ 60.000
Totale Lasten coördinatie regio deal	**€ 82.330**	**€ 90.000**

Eindtotaal	2026	2025
Totale materiële lasten	€ 1.751.500	€ 2.030.500
Totale personele lasten	€ 3.371.903	€ 3.021.000
Totale Lasten	**€ 5.123.403**	**€ 5.051.500**

Inwonersbijdrage Drechtsteden gemeenten	€ 3.892.098	€ 4.866.674

Inkomsten niet zijnde inwonerbijdrage Drechtsteden gemeenten		
Rentebaten	€ 450.000	
Budget t.b.v. strategisch bestuurs- en directie advies	€ 431.305	
Project bijdrage gemeente Altena 2026 t.b.v. Maritieme agenda	€ 50.000	
Bijdrage Gorinchem	€ 300.000	
Saldo na inkomsten	**€ 0**	

